

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. balandžio 28 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Muitų sąjunga – Teisė susigrąžinti arba gauti valstybės narės pažeidžiant Sąjungos teisę surinktas ar atsisakytas išmokėti pinigų sumas – Antidempingo muitai, importo muitai, eksporto grąžinamosios išmokos ir piniginės sankcijos – Sąvoka „Sąjungos teisės pažeidimas“ – Klaidingas šios teisės aiškinimas ar taikymas – Sąjungos teismo arba nacionalinio teismo išvada dėl minėtos teisės pažeidimo buvimo – Teisė gauti palūkanas – Šių palūkanų mokėjimo laikotarpis“

Sujungtose bylose C-415/20, C-419/20 ir C-427/20

dėl *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas, Vokietija) 2020 m. rugpjūčio 20 d. ir 2020 m. rugsėjo 1 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2020 m. rugsėjo 7, 8 ir 10 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą bylose

Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH (C-415/20),

F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG vertr. d. d. **Komplementärin Verwaltungsgesellschaft F. Reyher Nchfg. mbH** (C-419/20)

prieš

Hauptzollamt Hamburg (C-415/20 ir C-419/20)

ir

Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG

prieš

Hauptzollamt Kiel (C-427/20)

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, teisėjai J. Passer (pranešėjas), F. Biltgen, N. Wahl ir M. L. Arastey Sahún,

generalinė advokatė T. Čapeta,

kancleris A. Calot Escobar,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* M. Niestedt ir K. Göcke,
- *F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG* *vertr. d. d. Komplementärin Verwaltungsgesellschaft F. Reyher Nchfg. mbH*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* S. Pohl ir J. Sparr,
- *Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* H. Bleier,
- Nyderlandų vyriausybės, iš pradžių atstovaujamos M.K. Bulterman, M.L. Noort ir J. M. Hoogveld, vėliau – M. K. Bulterman ir J. M. Hoogveld,
- Europos Komisijos, atstovaujamos R. Pethke ir M. Salyková,

susipažinęs su 2022 m. sausio 13 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl Sąjungos teisės principų, susijusių su valstybių narių pažeidžiant šią teisę gautų pinigų sumų grąžinimu ir atitinkamų palūkanų išmokėjimu, išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant tris ginčus: pirmasis tarp *Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH* (toliau – *Gräfendorfer*) ir *Hauptzollamt Hamburg* (Hamburgo centrinė muitinė, Vokietija), antrasis – tarp *F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG* *vertr. d. d. Komplementärin Verwaltungsgesellschaft F. Reyher Nchfg. mbH* (toliau – *Reyher*) ir šios centrinės muitinės ir trečiasis – tarp *Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG* (toliau – *Flexi Montagetechnik*) ir *Hauptzollamt Kiel* (Kylio centrinė muitinė, Vokietija), dėl reikalavimų, pirma, grąžinti šių bendrovių šioms dviem centrinėms muitinėms sumokėtas pinigų sumas ir, antra, sumokėti atitinkamas palūkanas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Muitų teisės aktai

- 3 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 4 t., p. 307; toliau – Bendrijos muitinės kodeksas), buvo panaikintas ir pakeistas 2013 m. spalio 9 d. Europos

Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013, p. 1; klaidų ištaisymas OL L 287, 2013, p. 90; toliau – Sąjungos muitinės kodeksas).

- 4 Bendrijos muitinės kodekso 236 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, buvo numatyta:

„Importo arba eksporto muitai grąžinami nustačius, kad tada, kai jie buvo sumokėti, tokių muitų suma nebuvo teisiškai privaloma sumokėti <...>

<...>“

- 5 Šio kodekso 241 straipsnyje, be kita ko, buvo nustatyta:

„Kompetentinga institucija, grąžindama importo arba eksporto muitų sumas, taip pat kredito palūkanas arba delspinigius, paimtus mokant tokius muitus, pati nemoka jokių palūkanų arba delspinigių. Tačiau palūkanos arba delspinigiai mokami, jeigu:

- sprendimas patenkinti prašymą grąžinti muitus neįgyvendinamas per tris mėnesius nuo to sprendimo priėmimo dienos,
- tai numato nacionalinės nuostatos.

<...>“

- 6 Sąjungos muitinės kodekso 116 straipsnis „Bendrosios nuostatos“ suformuluotas taip:

„1. Laikantis šiame skirsnyje nustatytų sąlygų, importo arba eksporto muto sumos grąžinamos arba atsisakomos išieškoti dėl bet kurios iš šių priežasčių:

- a) esant importo ar eksporto muto sumų permokoms;

<...>

- c) kompetentingoms valdžios institucijoms padarius klaidą,

<...>

6. Grąžindama muitą muitinė nemoka jokių palūkanų.

Tačiau palūkanos mokamos, jeigu sprendimas dėl muto grąžinimo neįgyvendinamas per [tris] mėnesius nuo jo priėmimo dienos, išskyrus atvejus, kai šio termino nesilaikyta dėl nuo muitinės nepriklausančių priežasčių.

Tokiais atvejais palūkanos mokamos nuo tos dienos, kurią baigėsi [trijų] mėnesių laikotarpis, iki muto grąžinimo dienos. <...>

<...>“

Žemės ūkio produktų eksporto grąžinamąsias išmokas nustatantys teisės aktai

- 7 1999 m. balandžio 15 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 800/1999 (OL L 102, 1999, p. 11; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 25 t., p. 129), kuriuo remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, buvo panaikintas ir pakeistas 2009 m. liepos 7 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 612/2009, nustatančiu bendrąsias išsamias eksporto grąžinamųjų išmokų sistemos taikymo žemės ūkio produktams taisykles (OL L 186, 2009, p. 1).
- 8 Reglamento Nr. 800/1999 51 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, buvo nustatyta:
- „Jeigu nustatoma, kad eksportuotojas, siekdamas gauti grąžinamąją eksporto išmoką, paprašė sumos, didesnės nei taikoma išmoka, grąžinamoji išmoka už atitinkamus eksportuotus produktus bus ta, kuri taikoma iš tikrųjų eksportuotiems produktams, tačiau sumažinta:
- a) puse skirtumo tarp prašomos grąžinamosios išmokos ir iš tikrųjų eksportuotiems produktams taikomos grąžinamosios išmokos;
- b) dvigubu skirtumu tarp prašomos grąžinamosios išmokos ir taikomos grąžinamosios išmokos, jei eksportuotojas sąmoningai pateikia melagingą informaciją.
- <...>“
- 9 Reglamento Nr. 612/2009 48 straipsnio 1 dalyje pakartojamos ankstesnės Reglamento Nr. 800/1999 51 straipsnio 1 dalies nuostatos.

Vokietijos teisė

Mokesčių kodeksas

- 10 Pagrindinėms byloms taikytinos redakcijos *Abgabenordnung* (Mokesčių kodeksas) (*BGBI.* 2002 I, p. 3866) (toliau – Mokesčių kodeksas) 1 straipsnyje „Taikymo sritis“ nustatyta:
- „1. Šis įstatymas taikomas visiems mokesčiams, įskaitant grąžinamus mokesčius, kuriuos reglamentuoja federalinės teisės aktai arba Sąjungos teisė, jeigu juos administruoja federalinės finansų institucijos arba federalinės žemės finansų institucijos. Jis taikomas tik atsižvelgiant į Sąjungos teisę.
- <...>
3. Papildomiems mokestiniams mokėjimams *mutatis mutandis* taikomos šio įstatymo nuostatos atsižvelgiant į Sąjungos teisę. <...>“
- 11 Šio kodekso 3 straipsnyje „Mokesčiai ir papildomi mokestiniai mokėjimai“, be kita ko, numatyta:
- „1. Mokesčiai – tai piniginiai mokėjimai, kurie nelaikomi atlyginimu už konkrečią paslaugą ir kuriuos institucija, kuri yra viešosios teisės subjektas, siekdama gauti pajamas, nurodo rinkti iš visų, kurie atitinka sąlygas, įstatyme numatytas dėl mokėjimo prievolės; <...>
- <...>

3. Importo ir eksporto muitai pagal Sąjungos muitinės kodekso 5 straipsnio 20 ir 21 punktus yra mokesčiai, kaip tai suprantama pagal šį kodeksą. <...>

4. Papildomi mokestiniai mokėjimai yra:

<...>

4) šio kodekso 233–237 straipsniuose numatytos palūkanos <...>,

<...>

8) palūkanos už importo ir eksporto muitus pagal Sąjungos muitinės kodekso 5 straipsnio 20 ir 21 punktus;

<...>“

12 Minėto kodekso 37 straipsnyje „Reikalavimai, kylantys iš mokestinių santykių“ numatyta:

„1. Reikalavimai, kylantys iš mokestinių santykių, yra prievolė sumokėti mokestį, teisė susigrąžinti sumokėtą mokestį, <...> teisė į papildomus mokestinius mokėjimus, teisė į mokesčių grąžinimą pagal 2 dalį ir teisė į grąžinamąsias išmokas pagal atskirus mokesčius reglamentuojančius įstatymus.

2. Jei mokestis, mokesčių grąžinimas, <...> suma arba papildomas mokestinis mokėjimas buvo sumokėti arba grąžinti be teisinio pagrindo, asmuo, kurio lėšomis buvo atliktas mokėjimas, turi teisę reikalauti, kad mokėjimo gavėjas grąžintų sumokėtą arba grąžintą sumą <...>“

13 To paties kodekso 233 straipsnyje „Principas“ nurodyta:

„Reikalavimams, kylantiems iš mokestinių santykių (37 straipsnis), palūkanos priskaičiuojamos tik jei tai nustatyta pagal įstatymą. <...>“

14 Mokesčių kodekso 236 straipsnis „Procesinės palūkanos už grąžinamas sumas“ suformuluotas taip:

„1. Jei įsiteisėjusiu teismo sprendimu arba remiantis tokiu sprendimu sumažinamas nustatytas mokestis arba nurodoma mokestį grąžinti, grąžintinai sumai, atsižvelgiant į 3 dalį, priskaičiuojamos palūkanos nuo kreipimosi į teismą dienos iki išmokėjimo dienos. Jei grąžintina suma buvo sumokėta tik iškėlus bylą teisme, palūkanos skaičiuojamos nuo mokėjimo dienos.

<...>“

Bendro rinkos organizavimo ir tiesioginių išmokų įgyvendinimo įstatymas

- 15 Pagrindinėje byloje C-415/20 taikomos redakcijos 2017 m. lapkričio 7 d. *Gesetz zur Durchführung der gemeinsamen Marktorganisationen und der Direktzahlungen (Marktorganisationsgesetz)* (Bendro rinkos organizavimo ir tiesioginių išmokų įgyvendinimo įstatymas) (BGBl. 2017 I, p. 3746) (toliau – Bendro rinkos organizavimo ir tiesioginių išmokų įgyvendinimo įstatymas) 6 straipsnyje „Lengvatos“ nustatyta:

„1. *Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft* [(Federalinė maisto ir žemės ūkio ministerija, Vokietija)] turi teisę priimti <...> nutarimus, kuriems nereikalingas *Bundesrat* (Federalinė Taryba, Vokietija) patvirtinimas, jei tai būtina įgyvendinti:

- 1) nuostatas ir aktus <...> dėl produktų, kuriems taikomas bendras rinkos organizavimas <...>, kiek tai susiję su:
a) eksporto grąžinamosiomis išmokomis;

<...>

procedūrinėmis nuostatomis ir nuostatomis, nustatančiomis tokių lengvatų sąlygas ir dydį, jeigu jos yra nustatytos, galimos nustatyti ar apibrėžtos <...>

<...>“

- 16 Šio įstatymo 14 straipsnyje „Palūkanos“ nustatyta:

„1. Už grąžintiną išmokų sumą arba dėl bet kokios kitos pareigos pažeidimo mokėtiną sumą skaičiuojamos palūkanos, taikant bazinę palūkanų normą, padidintą penkiais procentiniais punktais, nuo tos dienos, kai šios sumos tapo mokėtinės. <...>

2. Už mokėtiną sumą, susijusią su išmoka arba intervencine priemone, palūkanos skaičiuojamos nuo kreipimosi į teismą dienos pagal [Mokesčių kodekso] 236, 238 ir 239 straipsnius. Kitais atvejais palūkanos už jas nemokamos.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-415/20

- 17 *Gräfendorfer* yra Vokietijoje įsteigta bendrovė, eksportuojanti paukščių skerdenas į trečiąsias šalis.
- 18 Hamburgo centrinė muitinė atsisakė jai skirti eksporto grąžinamąsias išmokas už 2012 m. sausio–birželio mėn. į trečiąsias šalis eksportuotas paukščių skerdenas, remdamasi tuo, kad jos nelaikytinos „tinkamos prekinės kokybės“, kaip tai suprantama pagal ES teisės aktus dėl žemės ūkio produktų eksporto grąžinamųjų išmokų, nes, pirma, jos nebuvo visiškai nupeštos, ir, antra, jose buvo per daug subproduktų. Ji taip pat skyrė bendrovei piniginę sankciją tuo pagrindu, kad ji prašė skirti didesnę, nei taikytina, eksporto grąžinamąją išmoką. *Gräfendorfer* dėl šio atsisakymo pateikė administracinį skundą, o vėliau apskundė ir skirtą piniginę sankciją.

- 19 *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas, Vokietija), nagrinėdamas dviejų kitų bendrovių (ne *Gräfendorfer*) pareikštus ieškinius, nusprendė, kad mažas plunksnų kiekis ir tam tikras subproduktų kiekis paukščių skerdenose, vadovaujantis 2011 m. lapkričio 24 d. Sprendimu *Gebr. Stolle ir Doux Geflügel* (C-323/10–C-326/10, EU:C:2011:774), nelaikytini kliūtimi skirti šių produktų eksporto grąžinamąsias išmokas.
- 20 Atsižvelgdama į šį sprendimą Hamburgo centrinė muitinė nusprendė skirti *Gräfendorfer* prašomas eksporto grąžinamąsias išmokas ir grąžinti jai paskirtos piniginės sankcijos sumą.
- 21 2015 m. balandžio 16 d. raštu *Gräfendorfer* kreipėsi į šią centrinę muitinę su prašymu sumokėti palūkanas tiek už šias eksporto grąžinamąsias išmokas, tiek už šią piniginę sankciją už visą laikotarpį, per kurį iš jos buvo neteisėtai atimta galimybė disponuoti atitinkamomis pinigų sumomis. Minėta centrinė muitinė pirmiausia atmetė šį prašymą, o vėliau ir *Gräfendorfer* pateiktą administracinį skundą dėl atmetimo.
- 22 2018 m. gegužės 23 d. *Gräfendorfer* prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme pareiškė ieškinį, jį iš esmės grindžia tuo, kad pagal Sąjungos teisę kiekvienas asmuo, kuriam nacionalinė institucija, pažeisdama šią teisę, atsisakė arba nurodė sumokėti bet kokią pinigų sumą, turi teisę reikalauti ne tik jam išmokėti ar grąžinti tą pinigų sumą, bet ir sumokėti palūkanas už visą laikotarpį, per kurį jis negalėjo šia pinigų suma naudotis.
- 23 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas) pirmiausia nurodo, kad pagrindinėje byloje nėra nei Sąjungos teisės, nei nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią būtų galima patenkinti *Gräfendorfer* reikalavimą sumokėti palūkanas, todėl šiuo aspektu bylos baigtis priklauso nuo to, ar šis reikalavimas gali būti grindžiamas Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl pažeidžiant Sąjungos teisę nacionalinių institucijų atliekamo pinigų sumų, kurias asmenys privalėjo sumokėti pažeidžiant Sąjungos teisę, grąžinimo nustatytais principais.
- 24 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad iš šios jurisprudencijos matyti, jog Sąjungos teisė asmenims suteikia teisę iš kompetentingų nacionalinių institucijų gauti ne tik bet kokio mokesčio, įmokos ar muto, sumokėtų pažeidžiant Sąjungos teisę, grąžinimą, bet ir palūkanas, kuriomis atlyginami nuostoliai, atsiradę dėl negalėjimo naudotis ta mokesčio, įmokos ar muto suma per visą laikotarpį (2012 m. liepos 19 d. Sprendimas *Littlewoods Retail ir kt.*, C-591/10, EU:C:2012:478; 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimas *Zuckerfabrik Jülich ir kt.*, C-113/10, C-147/10 ir C-234/10, EU:C:2012:591 ir 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimas *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250). Tokiomis aplinkybėmis šis teismas pažymi, kad viena iš pagrindinėje byloje aptariamų pinigų sumų yra piniginė sankcija, o ne mokestis, rinkliava ar maitas (2002 m. liepos 11 d. Sprendimas *Käserei Champignon Hofmeister*, C-210/00, EU:C:2002:440).
- 25 Minėto teismo teigimu, gali kilti pagrįstų abejonių dėl to, ar tokia piniginė sankcija laikytina sumokėta pažeidžiant Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal minėtą jurisprudenciją. Nacionalinė institucija atitinkamą sumą grąžino ne nacionaliniam teismui panaikinus arba Teisingumo Teismui pripažinus negaliojančiu (-iais) atitinkamai nacionalinės teisės arba Sąjungos teisės aktą (-us), kurio (-ių) pagrindu buvo paskirta ši piniginė sankcija, bet tik Teisingumo Teismui priėmus prejudicinį sprendimą ir pateikus skirtingą Sąjungos teisės aiškinimą, nei ši institucija buvo pateikusi anksčiau ir vadovavosi skirdama šią piniginę sankciją. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šiuo klausimu reikia kreiptis į Teisingumo Teismą, ir pareiškia esąs linkęs manyti, jog tuomet, kai nacionalinė

institucija, remdamasi klaidingu Sąjungos teisės aiškinimu, asmeniui skiria piniginę sankciją, laikytina, kad ši sankcija yra paskirta pažeidžiant šią teisę, todėl, kai atitinkama suma grąžinama, palūkanos turi būti mokamos už visą laikotarpį, kai šis asmuo negalėjo ja naudotis.

- 26 Trečia, *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas) nurodo, kad, nesant Sąjungos teisės nuostatų, kuri nustatytų už pavėluotą eksporto grąžinamųjų išmokų mokėjimą ir pinigines sankcijas, kaip antai aptariamose pagrindinėje byloje, grąžinimą mokamų palūkanų taisyklės, šis klausimas turi būti sprendžiamas pagal kiekvienos valstybės narės nacionalinę teisę. Vis dėlto Vokietijos teisėje nėra bendros taisyklės, kad palūkanos mokamos visais atvejais – jų mokėjimas numatytas tik tiksliai apibrėžtais atvejais, tačiau šie pagrindinėje byloje netaikomi. Viena vertus, Vokietijos teisės, ypač Bendro rinkos organizavimo ir tiesioginių išmokų įgyvendinimo įstatymo, nuostatose nurodyta, kad jei asmuo apskundžia teismui sprendimą, kuriuo kompetentinga nacionalinė institucija neteisėtai atsisakė jam suteikti eksporto grąžinamąsias išmokas, jis turi teisę gauti palūkanas už jas; tačiau jei asmuo (kaip šiuo atveju – *Gräfendorfer*) tokį sprendimą apskundžia administracine tvarka, tuomet tokios teisės nėra numatyta. Be to, jei nepagrįstai paskirta pinigine sankcija grąžinama, palūkanos neskaičiuojamos. Kita vertus, bet kuriuo atveju, net jei asmuo pareiškia ieškinį, palūkanos mokamos tik nuo jo pareiškimo dienos, o ne nuo kompetentingos institucijos sprendimo priėmimo dienos.
- 27 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar šios nuostatos, dėl kurių asmuo, kuriam eksporto grąžinamosios išmokos buvo suteiktos pavėluotai (neteisėtai atsisakius jas išmokėti) ir kuriam nepagrįstai paskirta pinigine sankcija, netenka visos kompensacijos (ar jos dalies), į kurią galėtų pretenduoti dėl negalėjimo naudotis atitinkamomis sumomis (palūkanų forma), atitinka veiksmingumo reikalavimą, kuriuo įtvirtinama valstybių narių procesinė autonomija.
- 28 Šiomis aplinkybėmis *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos du prejudicinius klausimus:
- „1. Ar pagal Sąjungos teisę valstybės narės turi pareigą pažeidžiant Sąjungos teisę surinktus mokesčius grąžinti su palūkanomis ir tais atvejais, kai grąžinimo pagrindas yra ne Europos Sąjungos Teisingumo Teismo išvada, jog surinkimo teisinis pagrindas pažeidžia Sąjungos teisę, o Teisingumo Teismo pateiktas [1987 m. liepos 23 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo (OL 1987, L 256, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 2 t., p. 382) I priede pateiktos] Kombinuotosios nomenklatūros pozicijos (subpozicijos) išaiškinimas?
 2. Ar Teisingumo Teismo išplėtos Sąjungos teisėje įtvirtintos teisės į palūkanas principai taikytini ir eksporto grąžinamųjų išmokų, kurias valstybės narės institucija atsisakė skirti, taip pažeisdama šią teisę, mokėjimui?“

Byla C-419/20

- 29 Vokietijoje įsteigta bendrovė *Reyher* 2010 ir 2011 m. į Europos Sąjungą importavo tvirtinimo detales iš Indonezijoje veikiančios bendrovės, kuri yra Kinijoje įsteigtos kitos bendrovės patronuojamoji bendrovė.

- 30 Hamburgo centrinė muitinė laikėsi požiūrio, kad šios tvirtinimo detalės turėtų būti laikomos Kinijos kilmės, todėl jas importuojant į Sąjungą turėtų būti taikomi 2009 m. sausio 26 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 91/2009, kuriuo tam tikroms importuojamoms Kinijos Liaudies Respublikos kilmės geležinėms arba plieninėms tvirtinimo detalėms nustatomas galutinis antidempingo muitas (OL L 29, 2009, p. 1), nustatyti antidempingo muitai. Todėl ji įpareigojo *Reyher* sumokėti šiuos antidempingo muitus.
- 31 *Reyher* šiuos antidempingo muitus sumokėjo, tačiau ši sprendimą apskundė *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas).
- 32 2019 m. balandžio 3 d. sprendimu šis teismas konstatavo, kad *Reyher* nustatyti antidempingo muitai nebuvo teisiškai mokėtini, nes Hamburgo centrinė muitinė neįrodė, jog šios bendrovės į Sąjungą importuotos tvirtinimo detalės yra Kinijos kilmės.
- 33 2019 m. gegužės mėn. ši centrinė muitinė grąžino *Reyher* jos sumokėtą atitinkamų antidempingo muitų sumą. Vis dėlto ji atsisakė šiai bendrovei sumokėti palūkanas už laikotarpį nuo muitų sumokėjimo iki jų grąžinimo dienos, o vėliau atmetė jos administracinį skundą dėl šio atsisakymo.
- 34 2020 m. vasario 10 d. *Reyher* pareiškė ieškinį *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas), iš esmės grindžiamą teiginiu, kad iš 2017 m. sausio 18 d. Sprendimo *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2017:19) matyti, kad asmuo, kuriam nacionalinė institucija, pažeisdama Sąjungos teisę, nustatė antidempingo muitą, turi teisę ne tik jį susigrąžinti, bet ir teisę į palūkanas už visą laikotarpį nuo šio muto sumokėjimo iki jo grąžinimo dienos. Be to, *Reyher* teigia, kad laikytina, jog antidempingo muitai yra sumokėti pažeidžiant Sąjungos teisę ne tik tada, kai Teisingumo Teismas panaikina šį muitą nustatantį reglamentą (kaip buvo padaryta šiame sprendime), bet ir tada, kai nacionalinis teismas nustato, kad nacionalinė institucija netinkamai taikė šį reglamentą ir, juo remdamasi, klaidingai asmeniui nustatė mokėtiną antidempingo muitą, kaip yra šiuo atveju.
- 35 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas) pirmiausia nurodo, kad iš Mokesčių kodekso 236 straipsnio 1 dalies matyti, jog asmuo, pateikęs skundą dėl sprendimo, kuriuo jam nustatytas antidempingo muitas, turi teisę į palūkanas už atitinkamų muitų sumą per laikotarpį nuo ieškinio pareiškimo teisme iki šios sumos susigrąžinimo dienos, jei paaiškėja, kad ši suma nebuvo teisiškai privaloma sumokėti. Antra, jis pažymi, kad pagal Bendrijos muitinės kodekso 241 straipsnį, kaip jį išaiškino Teisingumo Teismas 2017 m. sausio 18 d. sprendime *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2017:19), nedraudžiama taikyti šios Mokesčių kodekso nuostatos. Galiausiai jis laikosi nuomonės, kad Sąjungos muitinės kodekso 116 straipsnis (jis pakeitė Bendrijos muitinės kodekso 241 straipsnį ir jo formuluotė skiriasi nuo šio straipsnio formuluotės), netaikytinas pagrindinės bylos aplinkybėms.
- 36 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad šioje byloje nėra nei Sąjungos teisės, nei nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią būtų galima tenkinti *Reyher* reikalavimą mokėti palūkanas už laikotarpį nuo Hamburgo centrinės muitinės sprendimo įpareigoti bendrovę sumokėti antidempingo muitą priėmimo dienos iki skundo dėl šio sprendimo pateikimo dienos.
- 37 Galiausiai, trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją galima tenkinti šį prašymą dėl atitinkamo laikotarpio. Šiuo klausimu jis visų pirma pažymi, kad iš 2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.* (C-591/10, EU:C:2012:478) matyti, kad jei nacionalinė institucija, netinkamai taikydama Sąjungos teisės aktą ar nuostatą, įpareigojo asmenį sumokėti muitą, o nacionalinis teismas

konstatavo tokį Sąjungos teisės pažeidimą, tas asmuo turi teisę ne tik susigrąžinti nepagrįstai sumokėtą muitą, bet ir teisę į palūkanas už visą laikotarpį nuo muto sumokėjimo iki jo grąžinimo dienos. Be to, šis teismas pažymi, kad šiuo sprendimu ir jame nurodyta jurisprudencija, atrodo, yra siekiama atkurti padėtį, kurioje toks asmuo būtų atsidūręs, jei Sąjungos teisė nebūtų pažeista, suteikiant jam galimybę atgauti visą sumą, kuria jis būtų galėjęs naudotis, jei šio pažeidimo nebūtų padaryta.

- 38 Šiomis aplinkybėmis *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Sąjungos teisės pažeidimas kaip sąlyga, kuriai esant, kaip yra nurodęs Teisingumo Teismas, pagal Sąjungos teisę galima reikšti reikalavimą sumokėti palūkanas, padaromas ir tuomet, kai valstybės narės institucija, taikydama Sąjungos teisę, nustato muitą, tačiau valstybės narės teismas vėliau konstatuoja, kad neįvykdytos faktinės sąlygos muitui rinkti?“

Byla C-427/20

- 39 *Flexi Montagetechnik* yra Vokietijoje įsteigta bendrovė, kuri į Sąjungą importavo karabinius, skirtus šunų pavadėliams gaminti.
- 40 Kylio centrinė muitinė laikėsi nuomonės, kad tie karabinai priskiriami ne prie *Flexi Montagetechnik* nurodytos, o prie kitos Reglamento Nr. 2658/87 I priede nurodytos Kombinuotosios nomenklatūros pozicijos, taigi už juos mokėtina didesnė importo muitų suma, nei bendrovės sumokėta. Todėl centrinė muitinė nusprendė pakeisti importo muitų sumą.
- 41 *Flexi Montagetechnik* sumokėjo iš pradžių sumokėtų importo muitų ir dėl šio pakeitimo atsiradusios sumos skirtumą ir 2014 m. rugsėjo mėn. pareiškė ieškinį, o *Bundesfinanzhof* (Federalinis finansų teismas, Vokietija) 2017 m. birželio 20 d. galiausiai priėmė sprendimą, jame konstatavo, kad aptariamais karabinais priskiriami prie bendrovės nurodytos pozicijos, todėl panaikino aktus, kuriais Kylio centrinė muitinė pakeitė atitinkamų importo muitų sumą.
- 42 Tuomet ši centrinė muitinė grąžino *Flexi Montagetechnik* skirtumą tarp jos iš pradžių sumokėtų importo muitų ir vėliau pakeistos sumos. Vis dėlto ji atsisakė sumokėti palūkanas už laikotarpį nuo šių muitų sumokėjimo iki jų dalinio grąžinimo dienos, be to, atmetė pateiktą administracinį skundą dėl šio atsisakymo.
- 43 Kai *Flexi Montagetechnik* šį atsisakymą apskundė teismui, centrinė muitinė sumokėjo jai palūkanas už laikotarpį nuo šio sprendimo 41 punkte nurodyto ieškinio pareiškimo iki skirtumo tarp jos iš pradžių sumokėtų importo muitų ir vėliau pakeistos sumos grąžinimo dienos.
- 44 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą šį ieškinį nagrinėjantis *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas) siekia išsiaiškinti, ar *Flexi Montagetechnik* gali, nesant jokios su tuo susijusios Sąjungos antrinės teisės ar nacionalinės teisės nuostatos, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos kildinti savo teisę į palūkanas už sumą, kurios iš jos, pažeisdama Sąjungos teisę, pareikalavo muitinės tarnyba, už laikotarpį nuo šios sumos sumokėjimo iki ieškinio pareiškimo dienos.
- 45 To teismo šiuo klausimu išdėstyti motyvai iš esmės atitinka motyvus, kuriais grindžiama jo nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-419/20, apibendrintus šio sprendimo 35–37 punktuose.

- 46 Šiomis aplinkybėmis *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Sąjungos teisės pažeidimas kaip sąlyga, kuriai esant, kaip yra nurodęs Teisingumo Teismas, pagal Sąjungos teisę galima teikti reikalavimą sumokėti palūkanas, padaromas ir tuomet, kai valstybės narės institucija nustato muitą pažeisdama galiojančias Sąjungos teisės nuostatas, o valstybės narės teismas konstatuoja šį pažeidimą?“

Procesas Teisingumo Teisme

- 47 2020 m. spalio 9 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu bylos C-415/20, C-419/20 ir C-427/20 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė proceso dalis.
- 48 2021 m. balandžio 27 d. Teisingumo Teismo nutartimi jos taip pat buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir vėliau priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

- 49 Kaip matyti iš šio sprendimo 23–27, 31–37 ir 41–45 punktuose apibendrintų nutarčių dėl prašymų priimti prejudicinius sprendimus trijose sujungtose bylose teiginių, Teisingumo Teismui pateikti klausimai daugeliu atžvilgių sutampa, todėl juos reikia nagrinėti kartu.
- 50 Atsižvelgiant į šių klausimų formuluotes ir juos pagrindžiančius klausimus, kaip matyti iš šių punktų, reikia konstatuoti, kad minėtais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Sąjungos teisės principai, taikomi asmenų teisei susigrąžinti pinigų sumas, kurias valstybė narė įpareigojo sumokėti pažeisdama Sąjungos teisę, ir gauti palūkanas už šias pinigų sumas, turi būti aiškinami taip:
- jie taikomi, kai aptariamas pinigų sumas sudaro, pirma, asmeniui pavėluotai suteiktos eksporto grąžinamosios išmokos, prieš tai atsisakius jas suteikti pažeidžiant šią teisę, ir, antra, tam asmeniui dėl šio pažeidimo skirta pinigine sankcija,
 - antra, jie taikomi, kai iš Teisingumo Teismo sprendimo arba nacionalinio teismo sprendimo matyti, kad nacionalinė institucija atsisakė sumokėti arba atitinkamais atvejais nustatė eksporto grąžinamąsias išmokas, piniginę sankciją, antidempingo arba importo muitus, remdamasi klaidingu Sąjungos teisės aiškinimu arba taikymu, ir
 - trečia, pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad tuo atveju, kai atsisakoma sumokėti (arba, atitinkamais atvejais, nusprendžiama nustatyti) eksporto grąžinamąsias išmokas, piniginę sankciją, antidempingo arba importo muitus, pažeidžiant Sąjungos teisę, palūkanos mokėtinos, pirma, tik pareiškus ieškinį teismui dėl aptariamų pinigų sumos sumokėjimo ar grąžinimo, ir, antra, tik už laikotarpį nuo ieškinio dėl aptariamų pinigų sumos sumokėjimo ar grąžinimo pareiškimo iki kompetentingo teismo sprendimo priėmimo dienos, neatsižvelgiant į ankstesnį laikotarpį.
- 51 Šiuo klausimu pirmiausia reikėtų pažymėti, kad iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, jog, pirma, bet kuris asmuo, kurį nacionalinė institucija, pažeisdama Sąjungos teisę, įpareigojo sumokėti mokestį, muitą ar kitą rinkliavą, turi teisę pagal šią teisę iš atitinkamos valstybės narės susigrąžinti atitinkamą pinigų sumą (šiuo klausimu žr. 1983 m.

lapkričio 9 d. Sprendimo *San Giorgio*, 199/82, EU:C:1983:318, 12 punktą; 2001 m. kovo 8 d. Sprendimo *Metallgesellschaft ir kt.*, C-397/98 ir C-410/98, EU:C:2001:134, 84 punktą ir 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Hauptzollamt B (Neprivalomas mokesčio sumažinimas)*, C-100/20, EU:C:2021:716, 26 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 52 Be to, toks asmuo taip pat turi teisę pagal Sąjungos teisę iš tos valstybės narės susigrąžinti ne tik neteisėtai gautą pinigų sumą, bet ir palūkanas, kaip negalėjimo naudotis ta suma atlyginimą (žr. 2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.*, C-591/10, EU:C:2012:478, 24–26 punktus; taip pat 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Hauptzollamt B (Neprivalomas mokesčio sumažinimas)*, C-100/20, EU:C:2021:716, 26 ir 27 punktus).
- 53 Tokios teisės į pinigų sumų, kurias valstybė narė asmeniui nurodė sumokėti pažeisdama Sąjungos teisę, susigrąžinimą ir į palūkanas už tas pinigų sumas yra bendrojo nepagrįstai sumokėtų sumų grąžinimo principo išraiška (šiuo klausimu žr. 2011 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Lady & Kid ir kt.*, C-398/09, EU:C:2011:540, 18, 20 ir 26 punktus).
- 54 Atsižvelgiant į tai, kad principas, kurį šios abi teisės išreiškia, yra bendrojo pobūdžio, reikia pripažinti, kad, viena vertus, šios teisės taikomos tuo atveju, kai pinigų suma, kurią valstybė narė nurodė asmeniui sumokėti, yra piniginė sankcija, klaidingai paskirta pagal Sąjungos teisės aktą arba nacionalinės teisės nuostatas, kurias ši valstybė narė priėmė tam, kad įgyvendintų, perkeltų į nacionalinę teisę arba užtikrintų tokio akto laikymąsi. Todėl tokia piniginė sankcija, kaip ir mokestis, muitas ar kita rinkliava, sumokėti pažeidžiant Sąjungos teisę, turi būti grąžinta atitinkamam asmeniui kartu su palūkanomis už negalėjimą naudotis atitinkama pinigų suma.
- 55 Darytina išvada, kad šios teisės taikomos, be kita ko, ir piniginei sankcijai, kaip antai aptariamai byloje C-415/20, kuria siekiama leisti valstybėms narėms užtikrinti Sąjungos teisės aktų, nustatančių žemės ūkio produktų eksporto grąžinamąsias išmokas, laikymąsi, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, kuria remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas (šiuo klausimu žr. 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Käserei Champignon Hofmeister*, C-210/00, EU:C:2002:440, 40, 60 ir 66 punktus).
- 56 Dėl klausimo, ar teisė gauti palūkanas turėtų būti taikoma ir tuomet, jei tokios eksporto grąžinamosios išmokos jų prašiusiam asmeniui buvo išmokėtos pavėluotai, kompetentingai nacionalinei institucijai anksčiau atsisakius jas išmokėti pažeidžiant Sąjungos teisę, pažymėtina, kad dėl tokio vėlavimo, kurį lemia Sąjungos teisės pažeidimas, asmuo tam tikrą laiką negavo šias eksporto grąžinamąsias išmokas atitinkančios pinigų sumos.
- 57 Tokio asmens padėtis panaši į asmens, kuris tam tikrą laikotarpį neturėjo mokesčių, muitą ar kitą rinkliavą, kuriuos valstybė narė, pažeisdama Sąjungos teisę, pareikalavo sumokėti, atitinkančios pinigų sumos ir kuris šiuo pagrindu pagal šio sprendimo 52 punkte nurodytą jurisprudenciją turi teisę į palūkanas, kaip kompensaciją už negalėjimą naudotis šia pinigų suma.
- 58 Vadinas, pagal analogiją reikia pripažinti, kad tais atvejais, kai eksporto grąžinamosios išmokos, pažeidžiant Sąjungos teisę, asmeniui išmokamos pavėluotai, jis turi teisę į palūkanas, kuriomis kompensuojama už negalėjimą naudotis atitinkama pinigų suma.
- 59 Taigi iš šio sprendimo 51–58 punktų matyti, kad Sąjungos teisės principai, nustatantys Sąjungos teisėje įtvirtintas asmenų teises susigrąžinti pinigų sumas, kurias valstybė narė nustatė pažeisdama Sąjungos teisę, ir gauti palūkanas už šias pinigų sumas, turi būti aiškinami taip, kad jie

taikomi, kai aptariamas pinigų sumas sudaro, pirma, asmeniui pavėluotai suteiktos eksporto gražinamosios išmokos, prieš tai atsisakius jas suteikti pažeidžiant šią teisę, ir, antra, tam asmeniui dėl šio pažeidimo skirta piniginė sankcija.

- 60 Antra, iš šio sprendimo 51 ir 52 punktuose nurodytos Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad būtent tai, jog nacionalinė institucija, „pažeisdama Sąjungos teisę“, nustatė mokestį, muitą ar kitą rinkliavą, lemia ir pagrindžia atitinkamą sumą nepagrįstai sumokėjusio asmens teisę gauti jos kompensaciją (su palūkanomis) iš šią sumą gavusios valstybės narės.
- 61 Šiuo klausimu pirmiausia pažymėtina, kad taip gali būti pažeista ir Sąjungos pirminės, ir antrinės teisės norma (žr. 1983 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *San Giorgio*, 199/82, EU:C:1983:318, 12 punktą ir 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Hauptzollamt B (Neprivalomas mokesčio sumažinimas)*, C-100/20, EU:C:2021:716, 26 punktą), taip pat bendrasis Sąjungos teisės principas (žr. 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Hauptzollamt B (Neprivalomas mokesčio sumažinimas)*, C-100/20, EU:C:2021:716, 28 punktą).
- 62 Dėl šio pažeidimo pobūdžio, iš šio sprendimo 53–59 punktų matyti, kad iš Sąjungos teisės kylančios asmenų teisės gauti kompensaciją su palūkanomis yra bendrojo pobūdžio principo išraiška; jo taikymas neapsiriboja vien tam tikrais šios teisės pažeidimais (ir nėra netaikomas tam tikriems kitiems pažeidimams).
- 63 Vadinasi, šiomis teisėmis galima remtis ne tik tais atvejais, kai nacionalinė institucija pagal neteisėtą pripažintą Sąjungos teisės aktą įpareigojo asmenį sumokėti pinigų sumą kaip įmoką, mokestį ar antidempingo muitą (šiuo klausimu žr. 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Zuckerfabrik Jülich ir kt.*, C-113/10, C-147/10 ir C-234/10, EU:C:2012:591, 65 ir 69 punktus; taip pat 2017 m. sausio 18 d. Sprendimo *Wortmann*, C-365/15, EU:C:2017:19, 34 ir 37 punktus), bet ir kitais atvejais.
- 64 Taigi jomis visų pirma galima remtis tais atvejais, kai mokestis asmeniui buvo nustatytas pagal nacionalinės teisės aktus, kurie vėliau pripažinti prieštaraujančiais pirminės ar antrinės Sąjungos teisės nuostatoms (šiuo klausimu žr. 2001 m. kovo 8 d. Sprendimą *Metallgesellschaft ir kt.*, C-397/98 ir C-410/98, EU:C:2001:134, 82–84 ir 96 punktus; taip pat 2014 m. spalio 15 d. Sprendimo *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, 27–31 punktus), arba tais atvejais, kai nustatoma, kad nacionalinė institucija įpareigojo asmenį sumokėti mokestį netinkamai, atsižvelgiant į Sąjungos teisę, taikydama Sąjungos teisės aktą arba nacionalinės teisės aktą, kuriuo toks aktas įgyvendinamas arba perkeliamas į nacionalinę teisę (šiuo klausimu žr. 2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.*, C-591/10, EU:C:2012:478, 10, 11 ir 34 punktus; taip pat 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Hauptzollamt B (Neprivalomas mokesčio sumažinimas)*, C-100/20, EU:C:2021:716, 25–36 punktus).
- 65 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teiginių matyti, kad trys teisinės ir faktinės situacijos, dėl kurių jis kreipiasi į Teisingumo Teismą, priskiriamos prie pastarosios kategorijos. Šie teiginiai rodo, kad byloje C-415/20 atitinkama nacionalinė institucija atsisakė asmeniui skirti eksporto gražinamąsias išmokas ir skyrė jam piniginę sankciją, nes remdamasi neteisingu Sąjungos teisės aiškinimu ją pritaikė neteisingai. Bylose C-419/20 ir C-427/20 atitinkamos nacionalinės institucijos taip pat asmenims nustatė antidempingo muitus ir importo muitus, nes padarė teisės klaidą arba klaidingai įvertino faktines aplinkybes ir neteisingai pritaikė Sąjungos teisę.

- 66 Galiausiai iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad Sąjungos teisės pažeidimą, suteikiantį asmeniui teisę į susigrąžinimą ir palūkanas, o atitinkamai valstybei narei – pareigą užtikrinti šį susigrąžinimą ir sumokėti palūkanas, gali konstatuoti ne tik Sąjungos teismas (šiuo klausimu žr. 2017 m. sausio 18 d. Sprendimo *Wortmann*, C-365/15, EU:C:2017:19, 37 punktą), kuris vienintelis turi jurisdikciją panaikinti Sąjungos teisės aktą arba pripažinti jį negaliojančiu (1987 m. spalio 22 d. Sprendimo *Foto-Frost*, 314/85, EU:C:1987:452, 15–20 punktus ir 2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Schrems*, C-362/14, EU:C:2015:650, 62 punktą), bet ir nacionalinis teismas, nepriklausomai nuo to, ar tas teismas turi imtis atitinkamų veiksmų Sąjungos teismui pripažinus tokį aktą neteisėtu ar negaliojančiu (šiuo klausimu žr. 2017 m. sausio 18 d. Sprendimo *Wortmann*, C-365/15, EU:C:2017:19, 38 punktą), ar pripažinti, kad nacionalinės institucijos priimtu aktu klaidingai įgyvendinama Sąjungos teisė.
- 67 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad pagal ESS 19 straipsnį pareigą užtikrinti visapusią Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, taip pat asmenims pagal Sąjungos teisę suteikiamą teisminę gynybą turi ne tik pats Sąjungos teismas, bet ir nacionaliniai teismai, o šie, bendradarbiaudami su Sąjungos teismu, turi užtikrinti, kad aiškinant ir taikant Sutartis būtų laikomasi teisės, kaip nurodyta generalinės advokatės išvados 82 ir 83 punktuose.
- 68 Be to, kilus abejonių dėl Sąjungos teisės aiškinimo konkrečioje byloje, nacionaliniai teismai gali arba privalo (priklausomai nuo konkretaus atvejo) kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį; taip pat reikia priminti, kad Teisingumo Teismo priimtuose prejudiciniuose sprendimuose prireikus paaiškinama ir patikslinama juose aiškinamų teisės normų prasmė ir taikymo sritis, t. y. kaip jos turi arba turėjo būti suprantamos ir taikomos nuo įsigaliojimo momento (2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimo *Hochtief*, C-300/17, EU:C:2018:635, 55 punktas).
- 69 Iš šio sprendimo 59–68 punktų matyti, kad Sąjungos teisės principai, nustatantys asmenų teisę susigrąžinti pinigų sumas, kurias valstybė narė nustatė pažeisdama Sąjungos teisę, ir gauti palūkanas už jas, turi būti aiškinami kaip taikomi bendrai, nedarant poveikio tam, kaip šios teisės įgyvendinamos konkrečiu atveju, kai iš Teisingumo Teismo arba nacionalinio teismo sprendimo matyti, kad nacionalinė institucija atsisakė sumokėti (arba atitinkamais atvejais nustatė) eksporto grąžinamąsias išmokas, piniginę sankciją, antidempingo arba importo muitus, remdamasi klaidingu Sąjungos teisės aiškinimu arba taikymu.
- 70 Galiausiai, trečia, kaip matyti iš šio sprendimo 52 punkte nurodytos jurisprudencijos, minėtame punkte nurodyta teisė į palūkanas siekiama atitinkamam asmeniui kompensuoti už nepagrįstai prarastą galimybę naudotis pinigų suma.
- 71 Tokia kompensacija, priklausomai nuo konkretaus atvejo, gali būti suteikiama galiojančiuose Sąjungos teisės aktuose nustatyta tvarka, o tokių teisės aktų nesant, – nacionalinės teisės aktuose nustatyta tvarka.
- 72 Šiuo atveju, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagrindinėse bylose C-419/20 ir C-427/20 aptariamose muitus, kurie nebuvo mokėtini, atitinkančios sumos. Kaip matyti iš šio sprendimo 3–6 punktų, šių muitų grąžinimą tam tikru mastu nustato Sąjungos teisės aktai, t. y. teisės aktai dėl muitų. Priešingai, ginčas pagrindinėje byloje C-415/20 susijęs su pavėluotai sumokėtas eksporto grąžinamąsias išmokas už žemės ūkio produktus ir klaidingai paskirtą piniginę sankciją atitinkančiomis pinigų sumomis. Šio sprendimo 7–9 punktuose nurodytose reikšmingose šioje srityje taikomų Sąjungos teisės aktų nuostatose nėra numatyta mechanizmo, panašaus į taikomą muitams, kurie nėra mokėtini.

- 73 Atsižvelgiant į tai, kad šios aplinkybės skiriasi, pirmiausia reikia pažymėti, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog grąžinant muitus, kurie nėra mokėtini, kaip numatyta Bendrijos muitinės kodekso 236 straipsnio 1 dalyje (prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, šis kodeksas taikytinas *ratione temporis*), turi būti mokamos palūkanos (šiuo klausimu žr. 2017 m. sausio 18 d. Sprendimo *Wortmann*, C-365/15, EU:C:2017:19, 36–38 punktus). Be to, šio kodekso 241 straipsnyje numatyta šio bendrojo principo išimtis netaikoma tuomet, kai, kaip šiuo atveju, prievolės sumokėti muitą nėra dėl tos priežasties, kad jis buvo surinktas pažeidžiant Sąjungos teisę (šiuo klausimu žr. 2017 m. sausio 18 d. Sprendimo *Wortmann*, C-365/15, EU:C:2017:19, 25–27 punktus). Kaip nurodyta generalinės advokatės išvados 103 ir 109 punktuose, tas pats pasakytina ir apie Sąjungos muitinės kodekso 116 straipsnio 6 dalyje numatytą išimtį, kuri dabar iš esmės pakartoja Bendrijos muitinės kodekso 241 straipsnio turinį.
- 74 Tokiomis aplinkybėmis dėl bylose C-419/20 ir C-427/20 aptariamų muitų ir byloje C-415/20 aptariamų piniginių sankcijų reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos, nesant Sąjungos teisės aktų, kiekvienos valstybės narės nacionalinės teisės sistemoje turi būti nustatyta palūkanų mokėjimo tvarka, jei grąžinamos pažeidžiant Sąjungos teisę gautos pinigų sumos. Vis dėlto šios taisyklės turi atitikti lygiavertiškumo ir veiksmingumo principus, t. y. jos neturi būti tokios, kad Sąjungos teisės suteiktos teisės gauti palūkanas įgyvendinimas taptų pernelyg sudėtingas arba praktiškai neįmanomas (žr. 2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.*, C-591/10, EU:C:2012:478, 27 ir 28 punktus ir 2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 26 ir 27 punktus). Analogiškai reikalavimai galioja ir tuomet, kai vėluojama sumokėti pagal Sąjungos teisę mokėtiną pinigų sumą, kaip antai eksporto grąžinamąsias išmokas, aptariamąs bylose C-415/20.
- 75 Visų pirma tokios palūkanų mokėjimo taisyklės neturi panaikinti galimybės tinkamai kompensuoti atitinkamo asmens patirtus nuostolius, o tai, be kita ko, reiškia, kad jam mokamos palūkanos skaičiuojamos už visą laikotarpį nuo tos dienos, kai jis atitinkamai sumokėjo atitinkamą pinigų sumą (arba tokia suma jam turėjo būti sumokėta), iki tos dienos, kai ji jam grąžinama arba sumokama (šiuo klausimu žr. 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250, 26–28 punktus ir 2020 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Sole-Mizo ir Dalmandi Mezőgazdasági*, C-13/18 ir C-126/18, EU:C:2020:292, 43, 49 ir 51 punktus).
- 76 Vadinas, pagal Sąjungos teisę draudžiamas šio reikalavimo neatitinkantis, todėl kelią veiksmingai įgyvendinti šia teise garantuojamas teisės į susigrąžinimą ir palūkanas užkertantis teisinis reguliavimas (šiuo klausimu žr. 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250, 29 punktą ir 2014 m. spalio 15 d. Sprendimo *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, 38 ir 39 punktus).
- 77 Taigi pagal šią teisę draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad palūkanos už pinigų sumas, kurios asmeniui buvo nustatytos (arba atitinkamais atvejais atsisakyta jas sumokėti) pažeidžiant Sąjungos teisę, kaip antai aptariamose pagrindinėje byloje, gali būti mokamos tik už laikotarpį nuo ieškinio dėl šių sumų susigrąžinimo arba suteikimo pareiškimo teismui dienos iki kompetentingo teismo sprendimo priėmimo dienos, neatsižvelgiant į ankstesnį laikotarpį, kaip numatyta pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose. Asmuo taip pat turi turėti galimybę reikalauti ir gauti tokias palūkanas už laikotarpį nuo tos dienos, kai aptariama pinigų suma buvo sumokėta atitinkamai valstybei narei (arba ši turėjo ją suteikti), iki ieškinio pareiškimo dienos.

- 78 Galiausiai atsakant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimus, ar nacionalinis įstatymų leidėjas gali numatyti, kad palūkanos bet kuriuo atveju gali būti mokamos tik tiems asmenims, kurie pareiškė ieškinį teismui, siekdami, kad jiems būtų grąžintos ar suteiktos pinigų sumos, kurias sumokėti buvo nurodyta arba jas suteikti atsisakyta pažeidžiant Sąjungos teisę, prie šių asmenų rato nepriskiriant asmenų, pateikusių administracinį skundą ar išankstinį administracinį skundą kompetentingai nacionalinei institucijai (o ši ji atmeta aiškiu ar numanomu sprendimu), reikėtų pažymėti, kad, siekiant užtikrinti veiksmingą naudojimąsi Sąjungos teisės garantuojamomis teisėmis, iš esmės nereikalaujama, kad nacionalinės institucijos *ex officio* grąžintų ar sumokėtų tokias sumas su palūkanomis, jei asmenys nesikreipia į teismą, siekdami įgyvendinti šias teises.
- 79 Kaip nurodyta šio sprendimo 74 punkte, valstybėms narėms suteikta diskrecija, nesant Sąjungos teisės aktų, nustatyti palūkanų už nepagrįstai joms sumokėtas arba nepagrįstai jų neišmokėtas pinigų sumas mokėjimo taisyklės, turi būti įgyvendinama laikantis veiksmingumo principo ir visų pirma – nebūti tokia, kad privatiems asmenims taptų pernelyg sudėtinga arba praktiškai neįmanoma įgyvendinti Sąjungos teisės jiems suteiktas teises.
- 80 Remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, šis klausimas turi būti nagrinėjamas visais atvejais, atsižvelgiant į atitinkamos (-ų) nacionalinės teisės nuostatos (-ų) svarbą visam procesui, į šio proceso eigą ir šių nuostatų taikymo ypatumus įvairiuose nacionaliniuose teismuose (2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Dėl to visų pirma reikia atsižvelgti į pagrindinius nacionalinės teismų sistemos principus, kaip antai į teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo principą ir tinkamą proceso eigą (1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Peterbroeck*, C-312/93, EU:C:1995:437, 14 punktas ir 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *Consorzio Italian Management ir Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, 63 punktas). Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 75 punkto, būtina nustatyti, ar dėl nacionalinės teisės normų, susijusių su šioje byloje aptariamomis palūkanomis, panaikinama galimybė tinkamai atlyginti atitinkamo asmens patirtus nuostolius.
- 81 Atsižvelgdamas į šias aplinkybes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų asmenims, kurie, nors ir nepareiškė ieškinio, kad jiems būtų išmokėta arba grąžinta pinigų suma (kurią išmokėti arba grąžinti buvo atsisakyta), tačiau kurie tuo tikslu pateikė administracinį skundą arba išankstinį administracinį skundą, netampa pernelyg sudėtinga pasinaudoti savo teisėmis. Atlikdamas šią analizę nacionalinis teismas visų pirma turi atsižvelgti ir prireikus palyginti interesus, susijusius atitinkamai su teisių į gynybą apsaugą, teisinio saugumo principu, sklandžia proceso eiga ir Sąjungos teisės bei iš jos kylančių asmenų teisių paisymu.
- 82 Vis dėlto dėl bylos C-415/20 aplinkybių reikia pateikti bendro pobūdžio pastabą, kaip padaryta generalinės advokatės išvados 124 punkte, kad nei nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nei Teisingumo Teismui pateiktose rašytinėse pastabose nėra jokios informacijos, kuri pagrįstų, jog po tokio palyginimo asmeniui gali būti atsisakyta suteikti teisę į palūkanas vien dėl to, kad jis nepareiškė ieškinio, kad jam būtų išmokėta pinigų suma (kurią išmokėti buvo atsisakyta), arba grąžinta sumokėta pinigų suma, kuri buvo paskirta kaip piniginė sankcija pažeidžiant Sąjungos teisę.
- 83 Konkrečiau kalbant, dėl teisinio saugumo principo reikia atsižvelgti į tai, kad esant situacijai, kokia nagrinėjama šioje byloje, kompetentinga nacionalinė institucija, nepažeisdama trečiųjų asmenų teisių, gali nuspręsti skirti pinigų sumą (kurią iš pradžių buvo atsisakyta suteikti) arba grąžinti sumą (kurią iš pradžių buvo nurodyta sumokėti), o palūkanų mokėjimas neprieštarautų

galutiniam administraciniam sprendimui; atrodo, kad šiuo atveju taip pasiūlytą kompetentinga institucija, atšaukdama savo pirminius sprendimus, kuriais buvo atsisakyta skirti asmens prašomas eksporto grąžinamąsias išmokas, o vėliau jam buvo skirta piniginė sankcija.

- 84 Taigi iš šio sprendimo 70–83 punktų matyti, kad Sąjungos teisės principai, taikomi asmenų teisei susigrąžinti pinigų sumas, kurias valstybė narė įpareigojo sumokėti pažeisdama Sąjungos teisę, ir gauti palūkanas už šias pinigų sumas, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad tuo atveju, kai atsisakoma sumokėti (arba atitinkamais atvejais nusprendžiama nustatyti) eksporto grąžinamąsias išmokas, piniginę sankciją, antidempingo arba importo muitus, pažeidžiant Sąjungos teisę, palūkanos gali būti mokamos tik už laikotarpį nuo ieškinio dėl aptariamų pinigų sumos, kurią jiems atsisakyta sumokėti, sumokėjimo ar pinigų sumos, kurią jie sumokėjo, grąžinimo pareiškimo dienos iki kompetentingo teismo sprendimo priėmimo dienos, neatsižvelgiant į ankstesnį laikotarpį. Vis dėlto pagal tuos principus savaime nedraudžiamos tokios teisės aktų nuostatos, kuriose numatyta, kad tokios palūkanos mokėtinos tik pareiškus tokį ieškinį, su sąlyga, kad dėl to asmenims netampa pernelyg sudėtinga įgyvendinti Sąjungos teisėje numatytas teises.
- 85 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Sąjungos teisės principai, susiję su asmenų teise susigrąžinti pinigų sumas, kurias valstybė narė įpareigojo sumokėti pažeisdama Sąjungos teisę, ir gauti palūkanas už šias pinigų sumas, turi būti aiškinami taip:
- jie taikomi, kai aptariamas pinigų sumas sudaro, pirma, asmeniui pavėluotai suteiktos eksporto grąžinamosios išmokos, prieš tai atsisakius jas suteikti pažeidžiant šią teisę, ir, antra, tam asmeniui dėl šio pažeidimo skirta piniginė sankcija,
 - antra, jie taikomi, kai iš Teisingumo Teismo arba nacionalinio teismo sprendimo matyti, kad nacionalinė institucija atsisakė sumokėti (arba atitinkamais atvejais nustatė) eksporto grąžinamąsias išmokas, piniginę sankciją, antidempingo arba importo muitus, remdamasi klaidingu Sąjungos teisės aiškinimu arba taikymu, ir
 - trečia, pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad tuo atveju, kai atsisakoma sumokėti (arba atitinkamais atvejais nusprendžiama nustatyti) eksporto grąžinamąsias išmokas, piniginę sankciją, antidempingo arba importo muitus, pažeidžiant Sąjungos teisę, palūkanos gali būti mokamos tik už laikotarpį nuo ieškinio dėl aptariamų pinigų sumos sumokėjimo ar grąžinimo pareiškimo dienos iki kompetentingo teismo sprendimo priėmimo dienos, neatsižvelgiant į ankstesnį laikotarpį. Vis dėlto pagal tuos principus savaime nedraudžiamos tokios teisės aktų nuostatos, kuriose numatyta, kad tokios palūkanos mokėtinos tik pareiškus tokį ieškinį, su sąlyga, kad dėl to asmenims netampa pernelyg sudėtinga įgyvendinti Sąjungos teisėje numatytas teises.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 86 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

Sąjungos teisės principai, susiję su asmenų teise susigražinti pinigų sumas, kurias valstybė narė įpareigojo sumokėti pažeisdama Sąjungos teisę, ir gauti palūkanas už šias pinigų sumas, turi būti aiškinami taip:

- jie taikomi, kai aptariamas pinigų sumas sudaro, pirma, asmeniui pavėluotai suteiktos eksporto grąžinamosios išmokos, prieš tai atsisakius jas suteikti pažeidžiant šią teisę, ir, antra, tam asmeniui dėl šio pažeidimo skirta piniginė sankcija,
- antra, jie taikomi, kai iš Teisingumo Teismo sprendimo arba nacionalinio teismo sprendimo matyti, kad nacionalinė institucija atsisakė sumokėti (arba atitinkamais atvejais nustatė) eksporto grąžinamąsias išmokas, piniginę sankciją, antidempingo arba importo muitus, remdamasi klaidingu Sąjungos teisės aiškinimu arba taikymu, ir
- trečia, pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad tuo atveju, kai atsisakoma sumokėti (arba atitinkamais atvejais nusprendžiama nustatyti) eksporto grąžinamąsias išmokas, piniginę sankciją, antidempingo arba importo muitus, pažeidžiant Sąjungos teisę, palūkanos gali būti mokamos tik už laikotarpį nuo ieškinio dėl aptariamų pinigų sumos sumokėjimo ar grąžinimo pareiškimo dienos iki kompetentingo teismo sprendimo priėmimo dienos, neatsižvelgiant į ankstesnį laikotarpį. Vis dėlto pagal tuos principus savaimė nedraudžiamos tokios teisės aktų nuostatos, kuriose numatyta, kad tokios palūkanos mokėtinos tik pareiškus tokį ieškinį, su sąlyga, kad dėl to asmenims netampa pernelyg sudėtinga įgyvendinti Sąjungos teisėje numatytas teises.

Parašai.